

**ORMAN MÜHENDİSLİĞİ, ORMAN ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ VE
AĞAÇ İŞLERİ ENDÜSTRİ MÜHENDİSLİĞİ HAKKINDAKİ YASA İLE
İLGİLİ OLARAK
ORMANCILIK İKTİSADİ SOSYAL ÇALIŞMA GRUBUNDAN (ORMİS)
KAMUOYUNA DUYURU**

“Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Hakkında Yasa” 5531 sayı ile 29 Haziran 2006 tarihinde TBMM tarafından oybirliği ile kabul edilmiş ve Sayın Cumhurbaşkanı'nın onayını takiben 8 Temmuz 2006 tarih ve 26222 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bilindiği gibi, ülkemizde devletin ormanlarla ciddi bir şekilde ilgilenmesinin başlangıcı ancak 19. yüzyılda olmuştur. 1839 yılında, Ticaret Bakanlığı’na bağlı olarak merkezi İstanbul’da bulunan bir Orman Müdürlüğünün kurulması ve 1857 yılında Fransız uzman Louis Tassy önderliğinde ilk Orman Mektebinin açılması, tarihsel açıdan kayda değer niteliktedir. Özellikle Orman Mektebinin açılış tarihi, Orman Mühendisliği disiplininin köklerinin ne kadar eskilere dayandığının açık göstergesidir. Bu nedendir ki, 1939 yılında çıkarılan 3458 sayılı “Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun”da adı geçen 12 mühendislik dalından birisi Orman Mühendisliğidir.

Orman Mühendisliği eğitimi, başlangıcından günümüze kadar çeşitli aşamalardan geçmiş, çeşitli adlardaki kurumların çatısı altında yürütülmüştür. Belki de bu süreç içerisindeki en önemli dönemeç, 1926 yılında Profesör Bernhard’ın önerisiyle, o zamanlar müdürlükle yönetilen orman okulunun rektörlüğe dönüştürülerek özerkliğinin artırılmasıdır. Böylelikle, 1933 yılında gerçekleştirilecek olan Üniversite Reformunun öncü adımları atılmıştır. Burada altı çizilmesi gereken nokta, Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluş felsefesine uygun olarak, çağdaş üniversite eğitiminin, belki de ilk kez, ormancılık alanında verilmiş olmasıdır. 1933 yılında kurulan Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü’ne 1934 yılında bağlanan Orman Fakültesi, 1948 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi bünyesinde faaliyetlerini sürdürmüştür; günümüzde Orman Fakültelerinin sayısı dokuza ulaşmıştır.

Tarihsel derinliğine ve başlangıcından bugüne kadar sürekli kendini yenileyen yapısına uygun olarak, orman mühendisliği eğitim programı oldukça zengin bir içeriğe sahiptir. Orman kaynaklarının biyolojik ve fiziksel özelliklerine uygun olarak şekillenmiş olan biyofiziksel içerikli derslere ek olarak, bu kaynaklardan toplum beklentilerini en yüksek düzeyde ve sürekli olarak karşılayabilmek amacını güden sosyoekonomik içerikli derslerle, başka

branşlarla karşılaştırılmayacak oranda çok boyutlu bir yapı, orman mühendisliği eğitiminin en dikkat çekici özelliklerindedir.

Orman Mühendisliği eğitiminin gelişimi, 1937 yılında kurulan modern ormancılık örgütünün (Orman Genel Müdürlüğü) de en büyük itici gücü olmuştur. Temel insan kaynağını orman mühendislerinin oluşturduğu bu örgütün sorumluluk alanı zaman içerisinde sürekli gelişmiştir. Örneğin, korunan alan kavramı ve uygulamasının ülkemizdeki öncüleri ormancılardır. Koruma Ormanı (Muhafaza Ormanı) terimi ilk kez 1924 yılında çıkarılan 504 sayılı “Türkiye’de Mevcut Bilumum Ormanların Fenni Usulü İdare ve İşletilmesi Hakkında Kanun”da yer bulmuş, ilk Koruma Ormanı 1950 yılında İstanbul’da (Belgrad Ormanı) ayrılmıştır. Yine, Milli Park terimini ülkemize sokan ve uygulamaya aktaran da ormancılardır. Bu terim ilk defa 1956 tarih ve 6831 sayılı “Orman Kanunu”nda yer almış, ülkemizin ilk Milli Parkı olan Yozgat Çamlığı Milli Parkı 1958 yılında kurulmuştur. Ormancuların çevre koruma alanındaki öncü rolleri diğer branşlardan uzmanlar tarafından da kabul edilmektedir. Ünlü ekologlar Fikret Berkes ve Mine Kışlalıoğlu “Ekoloji ve Çevre Bilimleri” adlı kitaplarında (Remzi Kitabevi, 1993) “Ekoloji ve çevre konularının Türk kamuoyundaki öncüleri biyolog ve coğrafyacılar değil de, ormancılar ve ziraatçılar olmuştur..Ormancuların çevre konusundaki önderliği, bilimsel literatürde de kendini gösterir.” (s.42) demek yoluyla bu öncülüğü açık biçimde vurgulamaktadırlar. Çeşitli yasal düzenlemeler yoluyla ormancılık örgütüne verilmiş olan görevler, mevcut ormanların korunması ve işletilmesinden ağaçlandırmaya, erozyon kontrolünden mer’a ve havza yönetimine, korunan alan yönetiminden kırsal kalkınmaya kadar oldukça geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu nedenle, orman mühendislerinin sahip olması gereken bilgi ve beceri gereksinimi sürekli gelişmiş ve orman mühendisliği eğitimi de bu gereksinime yanıt verebilmek amacıyla kapsamını zenginleştirmiştir. Ülkemizin kendine has koşullarından kaynaklanan bu zenginleşmeyi destekleyen bir diğer unsur da “orman kaynaklarının yönetimi” anlayışında ortaya çıkan değişimlerdir. 1960’lı yıllarda ortaya çıkan Çok Yönlü Yararlanma İlkesi, 1980’lerden itibaren Sürdürülebilir Yönetim ve son olarak da Ekosistem Yönetimi, bu kapsamda ilk akla gelenlerdendir. Bütün bunların sonucunda, orman mühendisinin çalışma alanları yalnızca boyulu ağaçlarla kaplı arazi parçalarıyla sınırlı kalmamış, hemen tüm ekosistemleri kapsar hale gelmiş, bu ekosistemlerle toplumsal talepler arasında denge kurma arayışını içermiştir.

Orman mühendisliğinin ilgi alanlarının gelişmesi, orman mühendisliği eğitiminin zenginleşmesi ve ormancılık örgütünün görev, yetki ve sorumluluklarının çoğalmasına karşın, bu örgütün özellikle teknik personel açıkları zaman içerisinde sürekli olarak artmıştır. Çevre ve Orman Bakanlığında istihdam edilmesi gereken toplam orman mühendisi kadrolarının yaklaşık %30-40’ının boş olduğu, ara kademe eleman gereksiniminin de had safhada olduğu

bilinmektedir. Güncel kamuoyunu uzun süredir meşgul eden orman yangınlarına karşı yapılan müdahalelerin yetersizliğinin temel nedenlerinden birisinin, söz konusu personel açığı olduğu sıkça dile getirilmektedir. Bütün bunlara karşın, ulusal ekonomi politikalarının mevcut seyri dikkate alındığında, bu açığın kısa ve orta vadede kapatılamayacağı rahatlıkla öngörülebilir. Bu nedenle, ormancılık örgütü tarafından yürütülmesi gereken bazı çalışmaların dışarıdan hizmet alımı yoluyla yerine getirilmesi, yakın zaman içerisinde karşılaşılması olası bir durumdur.

Hal böyleyken, ormancılık meslek alanına yönelik olarak bazı tecavüzlerin yaşandığı da gözden kaçmamaktadır. Örneğin, “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu” orman toprakları dahil, bütün toprakların sınıflandırılması, belirlenmesi, arazi kullanım planlarının yapılması ve toprak koruma projelerinin hazırlanması sorumluluğunu ziraat mühendislerine vermektedir. Benzer şekilde, “Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu”nun içerdiği uygulamalar, orman ekosistemi bitkileri de dahil olmak üzere, zirai örgütlerin ve ziraatçıların yetkisine bırakılmıştır.

Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda, “Orman Mühendisliği, Orman Endüstri Mühendisliği ve Ağaç İşleri Endüstri Mühendisliği Yasası”nın orman mühendisliği ve ormancılık hizmetleri açısından doğuracağı yararlar açıkça görülmektedir. Söz konusu yasa ile orman mühendisliğinin tarihsel gelişimine ve güncel içeriğine uygun ve tecavüzleri önleyen bir meslek tanımlaması yapılmış olmaktadır. Böylelikle, orman mühendisleri rekabet edebilme gücüne sahip olacaklardır. Ayrıca, orman mühendisliği, Ulusal Programın “Serbest Dolaşım” bölümünde yer alan “düzenlenmiş meslekler” statüsüne kavuşacaktır. Yasa ile birlikte, orman mühendisleri kendi bürolarında serbestçe yetkilerini kullanma olanağına sahip olacaktır. Böylece, ormancılık çalışmalarının yürütülmesine ortaya çıkmış olan dışarıdan hizmet alımı uygulamasının daha sağlıklı bir yapıda yerine getirilmesi sağlanacaktır. Kuşkusuz, orman mühendisliği eğitiminin gelişimi ile sayıları oldukça yüksek miktarlarda olan işsiz orman mühendislerinin yeni iş olanaklarına kavuşacak olması da gözden uzak tutulmamalıdır.

Diğer yandan, belirtilen yasanın orman endüstri mühendisliği ve ağaç işleri endüstri mühendisliği açısından da büyük yararları olacaktır. Orman Ürünleri Endüstrisi gerek dünyada, gerekse ülkemizde önemli yeri olan sektörlerden birisidir. Bu sektörün dünyadaki toplam cirosunun 250 milyar dolar, ülkemizdeki cirosunun ise, kayıt dışı olanlarla birlikte, 4,5 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir. Ülkemizde, orman ürünleri ve mobilya endüstrisi, genel imalat sanayi içerisinde en hızlı gelişen 5 sektörden biri durumundadır ve toplam istihdam içerisinde %8’lik bir paya sahiptir. Buna karşılık, sektörün teknoloji kullanımı, kalite ve standardizasyon konularında ciddi sıkıntıları

olduğu bilinmektedir. Sektörde, küçük ölçekli işletmelerde orman endüstri mühendisi istihdamı yok denecek düzeydedir. Orta ve büyük ölçekli işletmelerdeki mühendis istihdamı ise istenilen düzeyde değildir. Yetki yasası ile mühendis istihdam oranlarının artırılması hem işsiz orman endüstri mühendisi sayısını azaltacak, hem de işletmelerin teknoloji kullanımını, verimlilik, kalite ve standardizasyon konularındaki sıkıntılarını azaltacaktır. Ayrıca, tanımlanan yetki alanları orman endüstri mühendisliği eğitiminin gelişimine de katkı yapacaktır.

Sonuç olarak, adı geçen yasanın yalnızca ormancılık ve orman mühendisliği açısından değil, genel olarak doğal kaynakların yönetimi ve ulusal kalkınma açısından yararlı sonuçlar doğuracağına, bununla birlikte, hem orman endüstri mühendisliği, hem de orman ürünleri endüstrisi açısından olumlu gelişmelere yol açacağını görmekteyiz. Bu vesileyle, ORMİS olarak, bu yasanın taslağının hazırlanmasından yasalaşmasına kadar bütün süreçlerinde katkısı olanlara teşekkür ediyoruz. Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ORMİS Yönetim Kurulu